

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗНАТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФІЛАКТИКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Бордюженко Т. А.

У статті визначено шляхи формування в майбутніх учителів системи природничих, психологічних і педагогічних знань, необхідних для організації профілактики адиктивної поведінки підлітків. Показано, що необхідним є озброєння педагогів технологіями й засобами формування в учнів здорового способу життя й створення методичного забезпечення на підтримку вчителів у їхній діяльності щодо профілактики залежності підлітків від психоактивних речовин.

Ключові слова: адиктивна поведінка, підготовка вчителя, підлітковий вік, профілактика залежності, психоактивні речовини.

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМИ ЗНАНИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ПО ОСУЩЕСТВЛЕНИЮ ПРОФИЛАКТИКИ АДДИКТИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ ПОДРОСТКОВ

Бордюженко Т. А.

В статье определены пути формирования в будущих учителей системы естественных, психологических и педагогических знаний, необходимых для организации профилактики аддиктивного поведения подростков. Показано, что необходимо вооружение педагогов технологиями и засобами формирования у учеников здорового образа жизни и создание методического обеспечения на поддержку учителей в их деятельности относительно профилактики зависимости подростков от психоактивных веществ.

Ключевые слова: аддиктивное поведение, подготовка учителя, подростковый возраст, профилактика зависимости, психоактивные вещества.

THE FORMATION OF FUTURE TEACHERS' KNOWLEDGE ON PREVENTION OF ADDICTIVE BEHAVIOR OF ADOLESCENTS

T. A. Boryuzhenko.

In the article the ways of forming the system of natural, psychological and pedagogical knowledges, necessary for organization of prophylaxis of addiction conduct of teenagers are described.

Surveys of teachers of natural sciences have shown that a lot of topics on different subjects may cause preventive work. However, more work is needed in determining not only the content but also technologies of presentation of educational material, and for identification of procedures that allow teachers to engage in prevention.

This requires teachers to teach the basics of prevention activities, provide them with adequate information about current psychoactive substance, addiction features in today's conditions, the detection of risks. The prevention of student's addiction made by teachers of natural sciences is complicated by the fact that teachers do not teach optimal behavior

with adolescents. Therefore, it is necessary to give teachers technology and students - the means of the formation of a healthy lifestyle and create methodological support for teachers in their work for the prevention of adolescent dependence on psychoactive substances.

So the article describes form of attitude to students and thanks this future teachers realize that alcohol, drugs and tobacco are quite popular among adolescents and needs timely prevention.

Keywords: *addiction conduct, preparation of teacher, adolescents, prophylaxis of dependence, psychactive matters.*

Постановка проблеми. Адиктивна поведінка (addiction – схильність) одна з форм деструктивної поведінки, яка виражається в прагненні до відходу від реальності шляхом зміни свого психічного стану за допомогою вживання деяких речовин або постійної фіксації уваги на певних предметах або активностях (видах діяльності), що супроводжується розвитком інтенсивних емоцій. Цей процес настільки захоплює людину, що починає керувати її життям. Людина стає безпорадною перед своєю пристрастю. Вольові зусилля слабшають і не дають можливості протистояти адикції.

Найсильнішими й найнебезпечнішими для здоров'я людини й соціуму загалом адиктивними агентами нині є психоактивні речовини (ПАР). Під психоактивною в наркології розуміють будь-яку хімічну речовину, що здатна при одноразовому прийомі викликати зміну стану свідомості з ейфорією або іншими бажаними з погляду споживача, психотропними ефектами, а за умови систематичного прийому – психічну й фізичну й залежність [7]. З розвитком хімічної промисловості різко збільшилася група використовуваних психоактивних речовин і способів їх уживання, розширилися можливості доступу до них. Як наслідок, катастрофічно швидко зростає кількість підлітків, залежних від ПАР, яким притаманна адиктивна поведінка.

Соціальну проблему адиктивної поведінки підлітків можна розв'язати лише комплексно, при цьому ключовим напрямом є профілактика, яка сприяє перебудові свідомості учнів, підвищенню їхньої внутрішньої культури, поліпшенню міжособистісних стосунків, оздоровленню обстановки в сім'ї та учнівському колективі. Тому є вкрай необхідною профілактика адиктивної поведінки підлітків, що передбачає проведення превентивної роботи з неповнолітніми, схильними до вживання алкоголю, токсичних і наркотичних речовин. Профілактика вимагає цілеспрямованого впливу на всі суспільні інститути, які пов'язані з вихованням підростаючого покоління [8, с.133].

Аналіз останніх досліджень. У нашій державі питанням профілактики тютюнопаління та наркоманії серед неповнолітніх приділяється належна увага як у теоретичному, так і в практичному плані. Українські науковці Ю. Іванов та О. Джука відзначають, що проблема боротьби з наркоманією є справою державної важливості [4, с.245]. Аналіз наукового доробку науковців [1-10] дозволяє виокремити основні умови ефективності профілактичної роботи з підлітками, схильними до вживання наркотиків. Так, перша умова – це своєчасність проведення профілактичних заходів. Другою важливою умовою ефективності профілактичної роботи з підлітками є наявність в учителів відповідних знань з проблем наркоманії, а також відповідних знань з вікової, педагогічної психології, педагогіки.

Практика показує, що ефективність профілактичної роботи низька саме через брак належної підготовленості батьків, вчителів, психологів, соціальних працівників. Якщо педагог виявляється малокомпетентним у проблемі вживання психоактивних речовин, то його авторитет мало допомагає, тому що підліток прагне почути конкретні факти, аргументи, докази, які б дійсно переконали його в небезпеці захоплення наркотичними речовинами. Тому цілком погоджуємось з Н. Зобенько, що однією з умов ефективності профілактичної роботи є проведення її на партнерській основі, яка передбачає взаємодію вчителя та учня, творчу співпрацю, а не намагання придушити будь-які спроби дискусії силою авторитету старшого. Автор акцентує увагу на функціонуванні центрів, мережі консультативних пунктів, неформальних громадських об'єднань, клубів, організацій, притулків, котрі здійснюють профілактику адиктивної поведінки серед неповнолітніх [1; 2]. Науковець вказує на те, що на сучасному етапі розвитку та становлення українського суспільства особливе занепокоєння викликають поширення наркоманії у молодіжному середовищі, зниження віку, з якого починають вживати наркотичні засоби та психотропні речовини. Особливо небезпечною є висока латентність (прихованість) даного явища, тобто, реальні цифри не співпадають з тими, які наводяться в літературі. Тому профілактика цього явища, на думку багатьох науковців [1-10], належить до найбільш пріоритетних соціально-педагогічних проблем.

Невирішені аспекти проблеми. Науковці підкреслюють, що на сьогоднішній день традиційна, багато в чому деструктивна система профілактики наркоманії зруйнована, а нова, більш конструктивна, тільки починає формуватися [8, с.151]. У такій ситуації виникає особлива відповідальність шкільних учителів, яким необхідний новий підхід у взаємодії з дітьми. Погоджуємось з українськими дослідниками В. Беспалько та А. Нагорною [9, с.6], що первинна профілактика адиктивної поведінки учнів має здійснюватись кожного дня перебування дитини в навчальному закладі з урахуванням медичних, соціальних, психологічних аспектів, особливостей кожного індивідууму в конкретному мікросоціальному середовищі (класі). Пріоритетним напрямом профілактичної роботи має стати взаємодія учнівського колективу й педагогів, спрямована на культивування здорового способу життя, оптимістичного настрою, успішної творчої діяльності.

Мета статті – визначити шляхи формування в майбутніх учителів системи природничих, психологічних і педагогічних знань, необхідних для організації профілактики адиктивної поведінки підлітків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожен випускник педагогічного ВНЗ знає, що вживання ПАР шкідливе для здоров'я і що потрібно вберегти школярів від шкідливих звичок. Проте здійснене нами опитування студентів 4-го курсу показало, що далеко не всі вони знають хіміко-біологічні властивості ПАР, а тому не зможуть переконати учнів у їх шкідливості.

Усвідомлення шкідливості вживання ПАР буде тим сильнішим, чим глибшими є знання про їх склад, хімічні та біологічні властивості та шкідливість їх впливу на живі організми (природничий компонент знань). Основи таких знань закладають саме вчителі природничих дисциплін. Від того, наскільки вони будуть переконливими в своїх поясненнях і поведінці, залежатиме ступінь ризику вживання учнями ПАР. Тому на заняттях з природничих дисциплін

відводимо час на вивчення впливу ПАР на організм людини. Під час вивчення цих дисциплін ми знаходили місце для перегляду студентами фільмів з мережі Інтернет, які демонструють шкідливий вплив алкоголю, наркотичних речовин, тютюнокуріння на організм людини. Із таких фільмів майбутні вчителі природничих дисциплін отримують детальну й переконливу інформацію про:

- Наслідки отруєння та залежність від нікотину.
- Вплив алкоголю на нервову систему та поведінку людини, наслідки його вживання.

- Причини вживання наркотиків, формування залежності від них. Вплив алкоголю на серцево-судинну та нервову системи, мозок, шлунок, підшлункову залозу та печінку.

- Смертельні результати, токсичний еквівалент.
- Вплив наркотиків на людину, її розум та здібності.
- Смертельну дозу нікотину для людини.
- Історію пияцтва в Україні.
- Міфи про алкоголь.
- Статистику алкогольної смертності.
- Особливості впливу алкоголю на дітей і підлітків.
- Пріоритетні напрями алкогольної політики на найближчі роки.
- Наслідки вживання алкоголю на організм.
- Види спиртних напоїв, ступені сп'яніння в залежності від ужитої дози алкоголю.

- Особливості алкогольного ураження травної, серцево-судинної, видільної і нервової системи, органів дихання, імунного захисту організму.

- Вплив етанолу на ембріогенез людини.
- Історичні факти появи наркоманії в Європі: використання гашишу і опіуму як безпечніших засобів.

- Ознаки наркозалежної людини.
- Згубний вплив на людський організм наркотиків: збіднення емоційних реакцій, рухові порушення, зниження інтелекту та пам'яті.

Опановуючи відповідну наукову інформацію, студенти одержують певні знання про тверезе життя, а ці знання, в свою чергу, формують «тверезі» переконання, що сприяють формуванню тверезого способу життя. Разом зі студентами обговорюємо фільми й робимо висновок про доцільність їх використання в школі.

Отже, фільми передбачають підготовку високодуховного педагога, який має досконало володіти основами мистецтва здорового способу життя й здатний особистим прикладом підняти престиж тверезого життя як основу успішності в житті. Відтак, через пізнання правди про суспільну сутність алкоголю, нікотину, долаючи певні фальшиві стереотипи про ці згубні наркотики, створюючи престижне, привабливе середовище з тверезим здоровим світоглядом, учителі зможуть зупинити духовну, моральну, фізичну деградацію нашого суспільства й створити чудове підґрунтя для посіву в душах учнів зерна духовних і моральних цінностей.

Для того, щоб здійснювати профілактику адиктивної поведінки підлітків, учителю необхідно знати причини її виникнення, тобто соціально-психологічні передумови (психологічний компонент знань). Тому в програмах психологіч-

них дисциплін пропонуємо відвести певну кількість годин на вивчення психологічних причин вживання підлітками ПАР, симптоми психологічної залежності, шляхи профілактики.

На запитання „Чому люди вживають наркотики?“ студенти дали досить вичерпні відповіді, а саме: „Щоб утекти від реальності“, „Щоб бути таким, як усі знайомі і друзі“, „З цікавості“, „Як протест на заборону“, „Від нудьги“, „Щоб отримати нові відчуття“. Такі відповіді вказують на те, що причини вживання дорослим населенням наркотиків майбутнім учителям відомі. Проте на аналогічне запитання стосовно причин вживання наркотиків підлітками студенти вказали домінуючою причину „З цікавості“. Те, що в Україні понад 20% підлітків уживають наркотики регулярно [3], було для них відкриттям. Це вказує на те, що випускники педагогічного ВНЗ не мають повного уявлення про глибину проблеми вживання підлітками ПАР, а отже, не готові до її розв'язання ні в психологічному, ні в педагогічному плані.

Тому до навчальних програм психологічних дисциплін пропонуємо включати теми, що стосуються впливу ПАР на психіку людини, а також шляхів запобігання появі інтересу підлітків до їх вживання. Знайомимо студентів з працями видатного невролога В. Бехтерева, який зазначав, що питання про величезну шкоду, яку приносить алкоголь, недостатньо зрозумілі навіть для більшості інтелігентів, серед яких панує думка про користь малих, «помірних» доз алкоголю. Науковець переконливо доводить цілковиту шкідливість алкоголю. На його думку, не може бути навіть мови про наукову підтримку «малих» і «помірних» доз алкоголю — як правило, процес алкоголізації розпочинається з малих доз алкоголю і згодом ці малі дози переростають у великі. Повідомляємо студентам, що те саме стверджують і експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я, які зазначають, що безпечних доз алкоголю для організму людини не існує.

Наводимо приклади досліджень наукової школи І. Павлова, в яких доведено, що вже після першої, самої малої дози алкоголю, в корі головного мозку паралізуються ті відділи, що пов'язані з елементами виховання та культури. Відтак, одіозним постає сам вислів «культура винопиття», оскільки саме алкоголь нівелює функції головного мозку людини, пов'язані з культурою поведінки людини; при цьому порушуються вищі функції мозку, які підміняються нижчими інстинктивно-асоціативними формами, що нагадують собою явище суто патологічне. Наводимо також приклади сучасних психологічних і фізіологічних досліджень, які доводять, що зміною якості асоціацій пояснюється вульгарність думок „людини напідпитку“, схильність до стереотипних і тривіальних висловлювань, до пустої гри словами [10].

Загалом, знання та відповідні технології здорового способу життя, а також технології подолання негативних згубних звичок, пов'язаних із вживанням наркотиків, — всі ці знання й технології майбутні вчителі можуть знайти в собріології, вивчення якої дає можливість учителям природничих дисциплін вести в шкільних колективах активну пропаганду свідомо тверезого життя для того, щоб тверезість заохочувалася і сприймалася як норма, яка забезпечує духовний, моральний, інтелектуальний, професійний розвиток людини [10].

Собріологія — наука про тверезість, тобто життя без алкоголю та наркотиків, що ґрунтується на знаннях і наукових відкриттях антропології, фізіології, медицини, біології, хімії, демографії, соціології, психології, етнографії,

а також історії. До зародження і розвитку собріології мають відношення вчені з різних країн: Росії, Англії, Норвегії, Швейцарії, Німеччини, Польщі та багатьох інших. До видних закордонних собріологів можна віднести Д. Разерфорда (Англія), Х. Колстада (Норвегія), В. Штубера (Швейцарія), Ф. Ліндемана (ФРН), Я. Моравського (Польща), А. Чекаускаса (Литва) та ін. В Україні собріологія ще не знайшла активного впровадження. Її розвитком і пропагуванням на теренах нашої держави активно займаються Ф. Калінчук, Ю. Оробець, С. Фещенко [6].

Оскільки кількість годин академічного навантаження обмежена, пропонуємо частину теоретичного матеріалу для самостійного опрацювання. Формою звіту обрано наукові проекти, презентація яких здійснюється на заключних практичних заняттях або проводиться у вигляді студентської наукової конференції. Основними напрямками наукових досліджень були: проблеми тютюнопаління, алкоголізму, токсикоманії, наркоманії.

Організуючи проектну діяльність, академічну групу поділяли на 4 підгрупи (по 6-7 чоловік), кожна з яких вибирала свій напрям дослідження і виконувала його за таким планом:

1. Історія виникнення речовини.
2. Хімічний склад речовини.
3. Вплив на організм людини.
4. Наслідки вживання підлітком.

Темами проектів, наприклад, були такі: „Алкоголь і його вплив на організм підлітка”, „Біохімія тютюнового диму та його вплив на організм”, „Вплив наркотиків на організм людини”, „Токсикоманія”.

Результати проектної діяльності оформлялись у вигляді методичного забезпечення, яке може бути використане у майбутній превентивній педагогічній діяльності. На захист проект подавався у вигляді ілюстрованого альбому та комп'ютерної презентації, до якої було включено фрагменти науково-популярних фільмів.

Виконання проекту передбачало інтеграцію хімічних і біологічних знань; вміння здійснювати пошук релевантної інформації, її аналіз; здатність до узагальнення, структурування та презентації власного інформаційного продукту. Природний захист проектів у групі дає можливість усім студентам одержати систему знань про види, історію виникнення, хімічний склад і вплив на організм підлітка таких ПАР як тютюн, різні промислові токсиканти, алкоголь, наркотики. Знання, структуровані студентами однієї підгрупи, стають надбанням інших трьох підгруп. Такі знання, вміння й навички, набуті під час виконання проекту, стають теоретичною основою для майбутньої профілактичної діяльності вчителя природничих дисциплін.

Майбутні вчителі, на нашу думку, мають усвідомлювати головну мету освіти й роль учителя на сучасному етапі розвитку суспільства (педагогічний компонент знань). Суспільству майбутнього потрібні люди з актуальними знаннями, гнучкістю й критичністю мислення, творчою ініціативою, високим адаптаційним потенціалом. І завдання школи – виховати таку людину.

У ситуації посилення адиктивної поведінки підлітків особливий інтерес становлять технології превентивної освіти, що спрямовані на підвищення рівня знань, умінь і навичок протидії негативним явищам і формування відпові-

дальної поведінки. Вчимо майбутніх учителів, що інтерактивні технології превентивної педагогіки поділяються на просвітницькі й технології мобілізації ресурсів. Просвітницькі технології спонтанного спілкування реалізуються завдяки методу „снігової кулі” в умовах випадкового спілкування як з референтними групами, так і з окремими особами.

Досвід роботи з профілактики негативних явищ довів, що в тому випадку, коли превентивна діяльність розроблена якісно, забезпечена ресурсами, увійшла в систему життєдіяльності та навчально-виховного процесу навчальних закладів, то й рівень впливу негативних явищ на процеси соціалізації дитини значно зменшується [5, с.90].

Звертаємо увагу майбутніх учителів на різні форми й типи взаємодії як ефективного засобу з усунення відхилень у поведінці дітей і підлітків. Форми взаємодії: парні, групові, колективні. До типів взаємодії відносяться спонтанні та організовані, формальні й неформальні, оперативні й послідовні, плановані й стихійні. Різноманітні форми й типи взаємодії у процесі функціонування за умілого педагогічного керівництві взаємно збагачуються.

Звертаємо окрему увагу на взаємодію формальну (плановану й регульовану), до якої відносимо такі види взаємодії між тими, що мають конкретні цілі, завдання та функції. У найбільш загальному вигляді взаємодію можна розглядати як організацію сумісних дій (А. Мудрік). Повідомляємо студентам, що в масовій практиці в учнівських колективах взаємодія виступає як оптимізуюча форма з виконання навчально-виховних завдань. Вчимо, що для виконання поставлених завдань необхідна гласність і колегіальність у розподілі функцій між учасниками взаємодії.

Однією з форм партнерської взаємодії є навчання за методом „рівний-рівному”. Це суспільно корисна діяльність учнівської молоді, яка полягає в передаванні знань, умінь і навичок здорового способу життя, що сприяє запобіганню тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії, іншим негативним явищам через вироблення здатності виявляти асертивну поведінку. Це спільна робота педагогів-тренерів з підлітками-лідерами, зміст якої полягає в передаванні знань, інформаційній підтримці, консультуванні [5, с.91].

Майбутні вчителі мають знати, що в педагогіці розроблені спеціальні прийоми та способи, що спрямовані на подолання психологічних бар’єрів у взаєминах учителя з учнем. У педагогічній практиці активно застосовуються окремі методики індивідуального підходу до підлітків. Вчимо студентів, що в усуненні різного роду відхилень поведінки підлітків у навчанні, або в спілкуванні з учителем, або у взаєминах з однолітками необхідна організація та управління взаємодії вчителя з підлітками, яка забезпечує встановлення взаємоприйнятних, довірчих стосунків.

Майбутні вчителі поступово усвідомлюють, що провідним принципом підвищення ефективності організації взаємодії є знання основних особистісних якостей учнів, особливостей їхніх характеристик, а також психолого-педагогічних основ, що породжують проблеми в спілкуванні. Студенти фіксують основні чинники, що сприяють встановленню контакту з важковиховуваними підлітками й побудові довірчих суб’єкт-суб’єктних стосунків.

Основоположним напрямом в організації ефективної взаємодії є своєчасне вивчення та використання негативних і позитивних ситуацій у відносинах

між педагогами і старшокласниками. Вчимо майбутніх учителів, що планувати й здійснювати потрібно лише ті завдання, що пов'язані з назрілими актуальними проблемами. Наприклад, щодо подолання масового тютюнопаління заходи слід починати оперативно, без попереджувальних погроз, залучаючи всі форми й прийоми психолого-педагогічного впливу.

Виховна робота має базуватися на формуванні гуманних, взаємно довірчих стосунків між усіма учасниками шкільного життя. Основним принципом у здійсненні гуманного ставлення до кожного підлітка є створення елементарних умов для здобування необхідної освіти кожним учнем і залучення його до колективних творчих справ.

Виконання такого широкого й глибокого спектру виховних завдань можливе за умов побудови такої системи педагогічного впливу, яка б охопила увагою всіх школярів і педагогів. Особливо важливим є виявлення самого початкового відхилення, моменту виникнення небезпеки неправильного розв'язання життєвої проблеми, прояв шкідливих звичок тощо. Необхідним є також аналіз чинників, що породжують ці явища, і встановлення конкретних обставин появи різних відхилень у кожному конкретному випадку. При цьому до уваги приймається і вихід із зони загальноприйнятих норм поведінки, і своїх власних, тобто порушення стилю своєї звичної поведінки. Складність роботи полягає також у тому, що необхідно виявити ті особливості поведінки кожного, які на перший погляд є тільки змінами в діях особи, але надалі можуть спричинити серйозні порушення структури особистості. Тому вчителю необхідно контролювати індивідуальні особливості кожного учня, їх зміни, а також систему колективу класу в цілому. Раннє розпізнавання дає можливість швидко й своєчасно вживати потрібні заходи.

Отже, вчитель має вміти здійснювати початкову діагностику, потім дії і, нарешті, програмування найбільш раціональних якостей особистості. Подальші дії педагогів – здійснення порівняльного аналізу послідовних дій з очікуваними результатами уникнення адиктивної поведінки підлітків. Такий підхід до розробки й апробації системи взаємодії дає можливість судити про ефективність вжитих заходів щодо усунення відхилень у поведінці школярів.

Висновок. Вивчення теоретичних положень щодо причин, наслідків і шляхів запобігання залежності підлітків від ПАР дозволяє майбутнім учителям набути знань з організації педагогічної діяльності, спрямованої на профілактику адиктивної поведінки учнів.

Література

1. Зобенько Н. А. Профілактика адиктивної поведінки неповнолітніх / Зобенько Н. А. // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород : УжНУ, 2011. – № 20. – С. 44-48.

2. Зобенько Н. А. Формування здорового способу життя як передумова профілактики девіантної поведінки підлітків: матеріали всеукр. науково-практ. конф. [«Підготовка соціальних працівників до формування здорового способу життя дітей та молоді»]. – Черкаси : ЧНУ, 2006. – 220 с.

3. Зріз наркотичної ситуації в Україні (дані 2010 року) / Вієвський А. М., Жданова М. П., Сидяк С. В. та ін. // Український медичний та моніторинговий центр з алкоголю та наркотиків МОЗ України. – К., 2011. – 22 с.

4. Иванов Ю.Ф. Криминологія / Ю. Ф. Иванов, О. М. Джужа. – К. : Вид. Паливода А.В., 2006. – 264 с.
5. Іванюк І. В. Інтерактивні технології як чинник результативності превентивної діяльності зі схильними до девіантної поведінки учнями: теоретичний аспект / І. В. Іванюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. – 2014. – №1. – С. 88-92.
6. Калінчук Ф. Шляхи розвитку здорового способу життя у майбутніх фахівців / Федір Калінчук // Бористен. – 2011. – С. 20-22.
7. Комплексная служба психолого-педагогического и социального сопровождения. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.e-psy.ru/index.php/if/zavisimosti/10211-2011-04-06-13-48-38>
8. Лисовский В. Т. Наркотизм как социальная проблема / В. Т. Лисовский, Е. А. Колесникова. – СПб. : Изд-во Петербургского у-та, 2001. – 200 с.
9. Нагорна А. М. Профілактика наркоманії серед підлітків: [навчальний посібник] / Нагорна А. М., Беспалько В. В. – [Вид. 2-е, доповн.] – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2003. – 184 с.
10. Собириология / Под ред. проф. А. Н. Маюрова. Авторы: А. Н. Маюров, В. П. Кривоногов, Н. А. Грипченко, В. И. Гринченко, А. М. Карпов. – Н. Новгород : «Издательский салон» И.П. Гладкова, 2009. – 440 с.

THE FORMATION OF FUTURE TEACHERS' KNOWLEDGE ON PREVENTION OF ADDICTIVE BEHAVIOR OF ADOLESCENTS

T. A. Bordyuzhenko

In the article the ways of forming the system of natural, psychological and pedagogical knowledges, necessary for organization of prophylaxis of addiction conduct of teenagers are described.

Surveys of teachers of natural sciences have shown that a lot of topics on different subjects may cause preventive work. However, more work is needed in determining not only the content but also technologies of presentation of educational material, and for identification of procedures that allow teachers to engage in prevention.

This requires teachers to teach the basics of prevention activities, provide them with adequate information about current psychoactive substance, addiction features in today's conditions, the detection of risks. The prevention of student's addiction made by teachers of natural sciences is complicated by the fact that teachers do not teach optimal behavior with adolescents. Therefore, it is necessary to give teachers technology and students - the means of the formation of a healthy lifestyle and create methodological support for teachers in their work for the prevention of adolescent dependence on psychoactive substances.

So the article describes form of attitude to students and thanks this future teachers realize that alcohol, drugs and tobacco are quite popular among adolescents and needs timely prevention.

Keywords: *addiction conduct, preparation of teacher, adolescents, prophylaxis of dependence, psychactive matters.*